

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino. Reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Za revizijo pravil UJU.

(Okrožnica vsem okrajnim učiteljskim društvom UJU — Poverjeništvo Ljubljana)

Širji glavni odbor UJU je na svoji seji, ki se je vršila 28. in 29. decembra 1925 v Beogradu, pretresal vprašanje reorganizacije Udruženja in spremembe pravil.

Izjavil je načelno, da je sprememba pravil potrebna. Pooblastil je izvršilni odbor, da poizve potom poverjeništvo za mnenje učitelstva, ki naj razpravlja na svojih zborovanjih o reorganizaciji in načrtu za nova pravila UJU.

Glasom okrožnice širjega glavnega odbora UJU v Beogradu šte. 50 mora poverjeništvo zbrati predloge in nasvete vseh okrajnih učiteljskih društev in jih poslati izvršilnemu odboru do 1. maja 1926.

Okrajna učiteljska društva naj odgovore na sledeča vprašanja:

1. Ali naj sedanja sestava organizacije po poverjeništvih ostane ali naj se ukine? Na koga naj se prenese v tem slučaju njih imetje in obstoječe ustanove?

2. Ako se ukine poverjeništva, ali naj ostanejo samo okrajna učiteljska društva ali naj se ustanove tudi oblastne učiteljske organizacije? Kakšno nalogo naj bi te imele?

3. Koliko članov naj ima širji glavni odbor in koliko izvršilni odbor?

Udruženje Jugoslovenskega Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana dne 8. febr. 1926.

Poverjenikov nam.:

Anton Gnus.

Tajnik:

Josip Lapajne.

Poslanica šefa Prosvete ljubljanske oblasti dr. Dragotina Lončarja učitelstvu.*

Za duševno svobodo učiteljstva. — Vzgojno delo in smernice. — Izvenšolsko delo učiteljstva. — Politika in učiteljstvo. — Zakonitost in red. — Notranji ustroj šolstva. — Središče vsega pouka. — Notranja smer pouka. — Učiteljska izobrazba. — Znanost in umetnost. — Izpopolnitev prosvetne uprave. — Učiteljske organizacije. — Dvignimo šolstvo in prosveto.

Ko Vas ob svojem nastopu pozdravljam, Vas obenem prosim sodelovanja.

Za duševno svobodo učiteljstva.

V prvi vrsti potrebujemo miru, da moremo vršiti svoj posel nemoteno in zdržema; zakaj veliki slovanski učitelj Masaryk pravi, da se znanost težko pridobiva in težko prebavlja. S podražavljenjem šolstva je relativno rešeno gospodarsko vprašanje učiteljstva, kolikor to dopuščajo povišane razmere, ki seveda še niso uravnane. Ni na še rešena naša duševna svoboda, ki je isto tako potrebna za mirno delo pri vzgoji in pouku kakor gnotna neodvisnost. Učiteljstvo moramo vrniti šoli ter ga osvoboditi od pritiska na levi in desni, ker pripadamo kot vzgojitelji vsemu narodu in vsem stanovom brez razlike strankarstva. V okviru zakonov in naredb nastopamo kot stan, ki ne more in ne sme služiti posameznikom. Ako damo državi, kar je njenega, ako puščamo cerkvi, kolikor to upravičeno pripada, ako spoštujemo, kar tvori bistvo našega naroda, potem smemo zahtevati, da ostanemo zvesti sami sebi: svojo duševno svobodo, svojo osebnost moramo braniti proti vsakomur; zakaj Cankarjevi »Hlapci« naj bi bili samo še žalosten dokument preteklosti, ki naj bi se v narodni državi ne ponavljali nikdar več.

Vzgojno delo in smernice.

Čeprav smo vzgojitelji vsega naroda, vendar moramo upoštevati potrebe njegovih različnih plasti, zato se bomo po mestih ozirali na življenje meščanstva, po kmetih na kmetstvo in po industri-

4. Kdo more biti član Udruženja? (Ali tudi nastavniki učiteljskih, meščansko-šolski učitelji, upokojniki veroučitelji itd.) Kdo more biti izvoljen za odbornike Udruženja?

5. Ali morejo biti slušatelji višje pedagoške šole članji učiteljskega društva v onem kraju, kjer začasno študirajo, ali naj imajo svoje posebno društvo v tem kraju?

6. Na kakšen način naj se volita širji Glavni odbor in Izvršilni odbor in koliko časa traja njih mandat?

7. Kdaj naj se vrše glavne učiteljske skupščine in kongresi in kje? Ali naj tvorijo glavno skupščino samo delegati, kongrese pa vsi prisotni člani?

8. Ako imajo posamezna učiteljska društva še kaka posebna načela in predloge prosimo, naj jih predložijo svojemu poverjeništvu.

Udruženje Jugoslovenskega Učiteljstva v Beogradu.

Tajnik:

Jov. Milijević l. r.

Predsednik:

P. Vuksanović l. r.

Vsa okrajna učiteljska društva naj razpravljajo o zgornji okrožnici in pošljejo svoje predloge najkasneje do konca aprila 1926 podpisnemu poverjeništvu.

šino zlasti pri starejših in pri oni mladini bolj oddaljenih krajev, kjer je redon pouk otežkočen.

Politika in učiteljstvo.

Nekaj drugega je politično udejstvovanje učiteljstva. Ne da bi hotel kratiti njegove politične pravice mislim, da bodi tudi to delovanje v skladu z značajem vzgojitelja, ki mora biti pomirjujoč živeti med razburkanimi strastmi, a ne njih podžigalec. Lastna korist učiteljstva zahteva, da uveljavlja svoje politično prepričanje v duhu kulturalnosti, da se ne onemogočuje med nasprotniki, k jim ne sme vsiljevati svojega mišljenja; zakaj sovražnost, ki jo goji, se ne maščuje nad politiki no poklicu ampak nad učiteljstvom in njegovimi družinami škodo pa trpi tudi šola. Dejstva polpretekle dobe so dokaz za to.

Zakonitost in red.

Opozarjam na medsebojno tovariško sodelovanje brez škodoželjnih nagajivosti; posebno naglašam, naj posvetni učitelj priznava cerkvi, kar ji gre, a tudi učitelj-duhovnik mora dati državi, kar ji pripada. Šola potrebuje reda in discipline na eni, a pravične obzirnosti na drugi strani. Prosvetna uprava ne sme ubijati, a se tudi ne sme dati ubijati. S tega stališča zavračam izrabljanje prosvetne uprave kakor tudi posameznikov po neutemeljenih dopustih, številnih nadurah ter kopičenju postranskih služb, kar ogroža šolski pouk in ustvarja krivice, da ima eden vse ali mnogo, drugi pa ničesar ali malo. Potrebna je tudi revizija učnega osebja po pisarnah. Pri podeljevanju učiteljskih služb velja splošno načelo, da spadajo mlajše in samske učne osebe v bolj oddaljene kraje a starejše in oženjene ter takšne, ki morajo skrbeti za svoje naj pridejo v bližnje mest in železnice. Uradniški zakon (§ 62.) določa glede podeljevanja služb, da se najprej upošteva usposobljenost, strokovna in življenska izkušnost, značaj in posebna izobrazba potem pa ob enakosti teh pogojev službena doba. Več stanovske solidarnosti in socialne pravičnosti bi povzdignilo in osamosvojilo učiteljstvo vsakega pritiska. Naj dovolj ako skuša prosvetna uprava vršiti svojo nalogo v tej smeri: osamosvojitve učiteljstva je najprej odvisna od nje samega! Stalnost si izvojujete sami s svojo stanovsko zavednostjo! Pri tej priliki omenjam, da vsak, ki si želi preместitve svoje dosežane službe, vložiti prošnjo in, da onj ki se je pritožil na Državni svet, čaka njegove rzsodbe.

Notranji ustroj šolstva.

Ne da bi se hotel dotikati podrobno notranjega ustroja šolstva, bi vendar omenil troje načelnosti. Pred vsem poudarjam, da potrebujemo več življenske praktičnosti in manj knjižne učenosti, več sodelovanja učencev in manj mehaničnosti. Ako je sedani prosvetni ministar Stjepan Radić govoril o uvedbi ročnega dela v srednji šoli, je izrekel s tem važno besedo. Ne gre za to, da napravimo iz srednješolca rokodelca, ampak za to gre, da se mladi šolan človek, zlasti mestni otrok, zave pomena ročnega dela za današnje družbo kakor gre tudi za to, da si pridobi nekoliko dispozicije za ročno delo, ki jo pozneje v življenju lahko razvija praktično bodisi kot razvedrilo in krepilo po duševnem naporu bodisi kot poklic, ako je moral opustiti učenje; mlad šolan človek se mora zavedati vzajemnosti duševnega in ročnega dela ter se otresti neutemeljenega preziranja produktivnih stanov, zlasti kmečkega in delavskega. Pouk realnih predmetov, kakor fizike in kemije, bi moral biti v prvi vrsti prilagoditev teoretične znanosti v praktične namene, kjer bi se učenec izkustveno seznanjal s tehničnim delom.

Središče vsega pouka

Drugo načelo, ki bi ga rad označil, je to, da mora biti poleg strokovnih predmetov središče vsega pouka domači jezik, domača zgodovina in zemlepis, ker brez njih znanja ni omikanega Slovence in Jugoslovence. Pri pouku slovenščine, kjer se je treba ozirati na čistost in pravičnost jezika, naj bi se v vseh višje organiziranih šolah vršil primerjavoče in praktično tudi pouk srbo-hrvatskega jezika, a to ne tako kakor danes, kot nekak čisto tui jezik ampak kot najsorodnejši jezik. To načelo je izrekel naš slavist Murko in bilo bi prav, ako bi se upoštevalo. Pri domači zgodovini in zemljepisni naj bi se izogibali balasta letnic in imen brez pravega umevanja. Tu je dana prilika, da dobiva mladi človek pogled v gospodarsko, kulturno, politično in socialno udejstvovanje svojega naroda in svojih živnoslovanskih bratov v okviru velikih gibanj idej človeštva. Zgodovinsko-zemljepisni pouk bodi intenziven: manj prazne besednosti, a več splošnega pregleda in lastnega opazovanja! Tu se naj goji ljubezen do naroda in države, ki se opiraj na poznavanje dejstev; zakaj po lepih besedah ruskega slavista Sirotinina moramo žrtvovati domovini vse razen resnice ker prava domovinska ljubezen ni v oboževanju ampak v očiščevanju samega sebe od nedostatkov. S tega stališča bomo ljubili svoje a spoštovali tuje, kar je posebno važno za medsebojno razmerje Slovencev, Hrvatov in Srbov, a končno tudi za vzajemnost vseh narodov.

Notranja smer pouka

Angleški mislec Spencer je zahteval v »Temeljnih filozofijah« za pravilni razvoj človeške družbe svobodo in za konservativno in za napredno mišljenje in delovanje. Ako naj talkšno naziranje velja tudi za vzgojo in pouk, potem bi to tretje načelo glede notranjega ustroja šolstva določil tako-le: vsebinsko bodimo konservativni, metodično pa bolj napredni! Ne moremo namreč popolnoma prezirati dosežane razvoja v svojem šolstvu in svoji prosveti občje potrebujemo zveze z dediščino preteklosti, ki ni bila vsa in čisto napačna, ampak jo moramo le prilagoditi novim razmeram, ostajajoč na realnem temelju. Glede načina pouka pa puščajmo učitelju kar največ svobode v okviru zakonitih predpisov, čeprav uvaia novosti; vsak naj si najte po svojih zmožnostih in danih prilikah primerno pot za dosego učnega smotra. Ne silimo ga k šablonskemu delu, ampak dovoljujmo mu, da izbira tehta, poizkuša; vendar se ne sme to goditi na škodo duševnemu in telesnemu zdravju gojenecv in gojenk.

Učiteljska izobrazba.

Stara in utemeljena je zahteva učiteljstva po višji teoretični in praktični izobrazbi, ker ono vodi v osnovnih šolah vzgojo in pouk velike večine naroda; zato mora posebno skrbeti prosvetna uprava za učiteljska in jih primerno preosnovati. Poleg osnovnih šol so važne zlasti za delavsko mladino v industrijskih krajih meščanske in strokovne šole, ki naj bi razbremenjevale srednje šole, zakaj srednje šole niso do svojemu bistvu prbežališče in poskuševališče za vsakogar, ampak deloma namen splošne izobrazbe, deloma pa še teoretično-praktična priprava za visoke šole. S stališča zdrave prihodnosti naše učeče se mladine bo treba po srednjih šolah primerne izbere in večje strogosti.

Znanost in umetnost.

Prosvetna uprava se dalje zaveda važnosti, ki jo imata znanost in umetnost za narod in državo, zato hoče podpirati vsako resno prizadevanje v tej smeri. Na drugi strani pa se mora ustaviati vsaki zlorabi, ako bi se hotela uganjati na škodo resnične znanosti in umetnosti,

* Uradna okrožnica izdana od velikega župana P. br. 793 od 9. januarja 1926. — Podnaslovi so vstavljeni s strani uredništva. — Uredn.

Naročnike za 6. številko Zvončka nam javite zanesljivo do 20. t. m.

ki ne smeta z državno pomočjo ali celo na njene stroške služiti v zabavo ali šport le nekaterim, ampak naj bi bili dušna hrana naroda kakor vsakdanji kruh.

Izpopolnitev prosvetne uprave.

Prosvetna uprava hoče stopnjema, kolikor je odvisno od nje, reševati tudi druga vprašanja ki so potrebna preuredbe, n. pr. glede državne zaloge šolskih knjig in učil, glede birokratizma v šolskem poslovanju, glede nepraktičnosti besedila pri šolskih tiskovnah itd.

Učiteljske organizacije.

Prosvetna uprava povdarja končno, da bi morale biti organizacije učiteljstva vseh stopeni strokovne; zlasti ne uvidi s strokovnega stališča potrebe dvojne organizacije učiteljstva osnovnih šol, ki se borita med seboj na življenje in smrt, ker kulturno-politična vprašanja so po-

glavne zase ki naj bi bilo izključeno pri stanovskih organizacijah.

Dvignimo šolstvo in prosveto.

Ne mislim vračati, kakor se je posojalo, vendar si bom štel v dolžnost, da se ustavljam vsaki osebnosti in stvarni škodi, ki bi pretela našemu šolstvu in naši prosveti. Ako zahteva prosvetna uprava od učiteljstva delo in red, sme učiteljstvo zahtevati od nje zakonitost. Držimo se vsak s svoje strani te vzajemnosti! Zavedamo se, da se vsem in vselej ne da ustreči a prizadevamo si, da dvignemo svoje šolstvo in svojo prosveto na kolikor mogoče visoko stopnjo. V tem duhu želim, da se lotimo svojega dela v novem letu ki ga začnemo, kar bo po mojem prepričanju koristilo učiteljstvu in njegovim družinam kakor tudi našemu šolstvu in naši prosveti. In to je končni namen nas vseh.

Prosvetni inspektor:
Dr. Dragotin Lončar s. r.

Misli ob prelomu.

Ideje ki so na videz jasne kot beli dan in samoobsebi umljive zahtevajo dostikrat dolgočasnega izžarevanja, da proniknejo tudi v ona srca, ki so obdana s trnim privoženih tradicij. Šele ob globokem žrelu propasti se marsikdo zave svoje krive poti, naredi obračun in išče boljših kašpotov.

Ali nismo bili taki speljani popotniki tudi mi do današnjih dni? V mnogih je živela zavest da smo na krivi poti, povedal je to nešteto krat tovarišu v obraz, zasebno in javno in vendar ni hotelo biti drugače. Danes je! To kar je gorelo v srcih, je našlo svoj izliv v januarski Deklaraciji.

Dve imamo: širšo majnsko in nje-no dopolnitev — januarsko. Prva je imela nasprotnikov ima jih tudi druga. In to je potrdilo poštenje obeh.

Vsak prelom s tradicijami zahteva žrtev. Marsikdo si je zamislil drugače svojo pot oživel se je v vnani svet in se navezal na enakomlerce sonotovalce. Prijatelji, pogledi navznoter sebi in videl boš, da smo eno. — Ločili so nas te zvodljivci: zavišt in sovražstvo, ki se upirata priznati pravico in pečat hlap-

čevstva, ki se ni izbrisal. Ko je premagano to, je tu naše resnično ujediničenje.

Kdor se tega noče zavedati je ali zakrknjen, sebičen ali slep. Ne eden ne drugi nima pravice do vzgoje naših bodočih.

»Bilo je vse pripravljeno za lepo slavlje bratovsko — da so razdružili bratje.« — Ali naj to staro prokletstvo na novo zadene naš stan? Stan, ki je veččen kot je še družina in narod?

Marsikako zapreko bo treba še odstraniti. Ako opravi vsak sam s seboj, s svojo notranjostjo, ki je privzojen produkt neslavno minule dobe je naše odrešenje tu.

Še imamo mrtvih svetov in trabantov okrog njih, ki jim je pa usojena pot razpada.

Pravijo, da je šla Deklaracija nelegalno pot. Ali je bila to prva majnska, porojena v ministrskem kabinetu? Ali ji bomo zato odrekli legalnost? Od spodaj je izšla iz vrst nižjevanjih in v svoji človeškosti, časti uzaljenih. Zato je rastla v svojo naravno in pravno smer — kot bo rastla druga

Fr. Ločniškar.

Zadnja pravila UJU, ki jih naj okrajna društva obravnavajo glede sprememb.

PRAVILA UDRUŽENJA JUGOSLOVENSKEG UČITELJSTVA.

I. Ime i sedišče.

Član 1. Učiteljstvo Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca organizuje se u jedinstveno društvo: »Udruženje Jugoslovenskoga Učiteljstva«. Sedište mu je u Beogradu.

II. Svrha.

Član 2. Cilj je Udruženja, da udruženom snagom svih učitelja naše Kraljevine radi na napretku osnovne nastave i narodnoga prosvetovanja; da nastoji oko učvršćivanja duhovnog jedinstva svih delova našega naroda i štiti moralne i materijalne interese učiteljstva.

III. Sredstva.

Član 3. Sredstva su za postignuće svrhe ova:
1. Redovite i vanredne skupštine;
2. Staleško politički i pedagoško naučni spisi;
3. Drugarske veze sa slovenskim učiteljstvom izvan domovine i sa učiteljskim udruženjima drugih naroda;
4. Obrazovanje članova obzirom na staleške i stručne potrebe;
5. Osnivanje i pomaganje ustanova i društava skladnih sa svrhom Udruženja;
6. Osobno i pismeno posredovanje kod oblasti i korporacija;
7. Redovni i vanredni prilozil članova; darovi, zaveštanja i potpore.

IV. Ustrojstvo.

Član 4. Osnova su Udruženju Sreska Učiteljska Društva. Gde su terenske prilike pogodne mogu se i dva i više srezova spojiti u jedno društvo.
Član 5. a) U središtima pokrajinskih oblasti ustrojavaju se povereništva sreskih učiteljskih društava kao posrednici između njih i Središnje Uprave Udruženja.
b) Povereništva su izvršni organi zaključaka i naređenja Skupština i Glavnog Odbora Udruženja.

Glavna im uloga proishodi iz članka III. (sredstva) a područje delovanja jednako je opsegu pokrajinske školske oblasti.

Član 6. Glavni Odbor Udruženja i Povereništva izvršuje svoje poslove u uredima koji se nazivlju stručna tajništva.

V. Članstvo.

Član 7. Svi članovi učiteljskih društava, koja su svoja pravila saglasili ovim pravilima i po njima se upravljaju, ujedno su i članovi Jugoslovenskog Učiteljskog Udruženja.

Član 8. Novo obrazovano sresko društvo opšti sa Glavnim Odborom preko Povereništva. Samo pri svome formiranju dužno je poslati kao i Povereništvu neposredno i Glavnom Odboru jedan primerak svojih pravila, uz spisak članova i Uprave, na odobrenje. Povereništvo je dužno u roku od 20 dana dostaviti Glavnom Odboru ta pravila sa svojim mišljenjem. Ako to Povereništvo ne učini, Glavni Odbor donosi sam rešenje o tome.

¹ Sreska — kotarska okrajna.

Odbor sa Nadzornim, svi članovi Povereništva, njihovi Nadzorni Odbori i predsednici sreskih društava sa njihovim biranim izaslanicima. Društva do 50 članova biraju 1 izaslanika, do 100—2, do 150—3 itd.

Glavnoj Skupštini predsedava predsednik ili podpredsednik Gl. Odbora.

Član 18. Pokrajinske skupštine sastaju se svake godine najdalje do 10. avgusta. Povereništva će na vrijeme objaviti dnevni red i mesto sastanka.

Ovu skupštinu sastavljaju svi članovi užega saveta sa Nadzornim Odborom, svi predsednici sreskih društava i na svakih 50 članova po jedan izabrani delegat sreskoga društva, koje pripada tome povereništvu.

Član 19. Na glavnim i pokrajinskim skupštinama mogu prisustvovati i ostali članovi udruženja sa pravom govora, ali ne i odlučivanja.

Izaslanici za skupštine, članovi Povereništva i Glavnog Odbora ili Nadzornog Odbora, kao i njihovi zamenci ne mogu biti privremeni učitelji ni vršioći dužnosti učiteljske.

Član 20. Kongres svih članova Udruženja sastaje se kad god to prilike zatraže a po pravilu svake treće godine. Dan, mesto i dnevni red određuje Glavni Odbor.

Kongresu predsedavaju: predsednik ili podpredsednik Glavnog Odbora i predsednici Povereništva, koji su prisutni.

Član 21. Sastanci sreskih učit. društava vrše se prema njihovim pravilnicima.

Izbori se vrše najdalje za 2 meseca od početka školske godine i važe na godinu dana.

VIII. Delokrug.

Član 22. U delokrug rada Glavnog Odbora (izvršnoga i upravnoga) spada:

a) Upravljanje i izvođenje svih poslova navedenih u članu III te i član 11. do 17.

b) Sastavljanje izveštaja o delovanju povereništva i kotarskih učiteljskih društava za svaku poslovnu godinu. Izveštaj se štampa u Letopisu.

v) Sastav proračuna i poslovnog reda za Povereništva Glavni Odbor, Skupštine, Kongrese i Časne Sudove, koji se predlažu Glavnoj Skupštini.

g) Imenovanje glavnog urednika glasila Udruženja.

d) Imenovanje stručnog tajnika za obavljanje kancelarijskih poslova.

Član 23. Delokrug pokrajinskih saveta određuje član 5. tačka b. i v., suviše imenovanje urednika pokrajinskog glasila i stručnog tajnika.

Pokretna i nepokretna imovina dosadanih pokrajinskih organizacija, na mesto kojih su stupila Povereništva Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva, ostaje i dalje vlasništvo tih Povereništva, koja njom upravljaju i polažu račun svojoj pokrajinskoj skupštini.

Član 24. Delokrug pokrajinskih i glavnih skupština te Kongresa izražen je u članu II. i III. ovih pravila.

Po članu 17. i 18. Skupštine odobravaju račune, proračune i poslovničke. Za Skupštine i Kongres pripravlja gradivo oseci (kao na pr. književni, pedagoški, finansijski itd.) bilo po vlastitoj inicijativi bilo po predlogu članova. — Pitanje o osecima objašnjava poslovni red.

Član 25. Delokrug sreskih učitel. društava određuju njihova pravila.

L. R—EŽ.:

Ministrstvo prosvete premešča naše učiteljstvo v Albanijo.

Selitve učiteljev niso redke. One so vsakodnevne in posebno množtevne zlasti ob zameni ministra prosvete. Razumljivo. Vsak od njih ima svojo voljo, v kateri je običen zakon o narodnih šolah. A ta volja ima zle posledice: pogonstvo, premeščanje, emalovaževanje in odpušćanje učiteljev.

V tem pogledu je bil in bo čudež, ali ga nikjer ni bilo in ga tudi ne bo večjega od onega, no katerem je bilo nekoliko učiteljev premeščeno po službeni potrebi iz Črne gore z motivacijo, da ne morejo dobiti akontacije na račun potnih stroškov, ker »kredita za iste ni«. Da bi ne ostali brez službe in kruha, so bili primorani zadržati se in kreniti na pot. A to ni še vse čudež šele sledi!

Nekateri izmed njih so se javili nadzorniku v Debru, ob albanski mej, ker so se glasila postavljenja za ta srez. Aii na veliko njih začudenje im nadzornik objasni, da ta službena mesta ne pripadajo kraljevini SHS, temveč — Albaniji.

Kaj tu početi, brez denarja brez nakazanih plač vrgli so se na delo, da za-

IX. Izbori.

Član 26. Izbor Uprave, Nadzornog Odbora, i Časnog Suda Udruženja vrši Glavna Skupština većinom glasova za 3 godine.

Član 27. Izbor Uprave, Nadzornog Odbora i Časnog Suda Povereništva vrši Pokrajinska Skupština većinom za doba od 3 godine.

Član 28. Izbiri se obavljaju tajno (listama), ako ih skupština ne izvrši aklamacijom.

X. Članarina.

Član 29. Sreska društva dužna su da uplate blagajni Glavnog Odbora za svakog svog člana godišnje po šest dinara.

Članarinu za sreska društva i Povereništva određuju njihove skupštine.

Od vanrednih priloda, ako nisu posvećeni naročitoj sreskoj instituciji, uplaćuje se $\frac{1}{2}$ Glavnog Odboru, a $\frac{1}{2}$ Povereništvu.

Članovi koji ne podmire članarinu do 1. juna, nemaju prava učestvovanja na onogodišnjim skupštinama.

Član 30. Sem redovnih, Udruženje može imati i članova:

Počasnih, dobrotvora i utemeljača.

Član 31. Počasne članove bira Kongres ili skupština na predlog Glavnog Odbora ili Povereništva. Ovi se izbiri vrše bez debate.

Dobrotvori su oni, koji polože Povereništvu ili Glavnom Odboru 1.000 dinara; a utemeljači, koji polože 100 dinara. Oni dobijaju diplome od Glavnog Odbora ili Povereništva.

Član 32. Svi dosadanih počasni, dobrotvori i članovi utemeljači ostaju i dalje, a povereništva su dužna poslati Glavnom Odboru spiskove istih.

XI. Nadzorni Odbor.

Član 33. Nadzorni Odbori pregledaju račune i gospodarsko poslovanje. Nadzorni Odbor Udruženja ima 5 članova. Povereništvo 3 člana. Postanje određuje poslovni red.

XII. Časni Sudovi.

Član 34. Za rešavanje eventualnih sporova između organizovanih drugova i učiteljskih društava, uređuju se Časni Sudovi uz Upravu Udruženja, Povereništva i kotarskih društava prema posebnom poslovnom redu.

XIII. Raspust Udruženja.

Član 35. Kad bi se Udruženje raspustilo, pokretna i nepokretna imovina predaje se na čuvanje Ministarstvu Prosvete, koje će je predati novoj organizaciji s istim ciljem i opsegom.

Član 36. Raspust Udruženja zaključuje Kongres većinom od $\frac{2}{3}$ prisutnih članova.

Prelazna naređenja.

1. Izbor svih časnika Udruženja za prvi put biraju delegati Prvog Učiteljskog Kongresa u Beogradu, a izbor Povereništva opšta skupština dosadanih pokrajinskih organizacija čime ove poslednje likvidiraju. Ovi se izbiri moraju provesti do kraja 1926. g.

2. Sreska učiteljska društva menaju svoja pravila u duhu ovog statuta do istoga roka.

3. Glavna su glasila Udruženja »Narodna Prosveta« i »Učitelj« u Beogradu.

Pokrajinske organizacije mogu da izdaju i svoja pokrajinska glasila.

služio vsai gržljai kruha, dokler se jih minister prosvete ne usmili ter jih ponovno premeti iz Albanije na teritoriju kraljevine SHS. Lahko si je misliti, koliko ironije in posmeha so razlili na račun merodajnih prosvetnih činteljev, ki jim niso znane niti meje naše države.

Čez dober mesec so bili imenovani premeščeni iz Albanije ali tako, da so bili mnogi od njih premeščeni v druge sreze, akoprav je bilo izpraznjenih v debarskem srezu dovolj učiteljskih mest, seveda brez akontaciji in plače. In kot dodatek je ministrstvo prosvete še pozvedovalo uradnim potom, ali so se imenovani javili v zakonitem roku na službo.

Tako, A kdo trpi največ od tega? Šola. Preganjan učitelj ne more biti nikdar oduševljen delavec. Oni, ki to premore — ta ni človek, temveč Nadčlovek a takih je malo na zemlji.

Lepa ilustracija naših razmer!

Progresiven davek za „Učiteljski Dom“ in članarina za UJU pri Učiteljskem društvu za mariborsko okolico.

Pred določitvijo članarine na zborovanju Učit. društva za mariborski šolski okraj dne 16. januarja 1926 se otvori debata glede prispevka za »Učiteljski dom«. — Po daljši in burni debati v katero posežejo zlasti tov. Marija Godec, Mirko Vauda, ki povdarja, da je treba upoštevati tudi materialno stran učiteljstva. Sil Košutnik star. in Zmago Konečnik se končno sprejme predlog tovariša Nušiča: Vsaka učna oseba plačaj od svoje mesečne draginske doklade 10% v fond za zgradbo »Učit. doma« v Mariboru.

Učiteljice (ce):

od 1—14 služb leta mes. drag. dokl. 800 Din, 10% = 80 Din letno.

od 15—20 služb, leta mes. drag. dokl. 900 Din, 10% = 90 Din letno.

od 21 leta naprej mes. drag. dokl. 1000 Din, 10% = 100 Din letno.

Z učiteljice poročene učiteljice: od 1—14 služb leta mes. drag. dokl. 400 Din, 10% = 40 Din letno.

od 15—20 služb, leta mes. drag. dokl. 450 Din, 10% = 45 Din letno.

od 21. leta naprej mes. drag. dokl. 500 Din, 10% = 50 Din letno.

Učiteljice ženskih ročnih del: od 1—15 služb, leta mes. drag. dokl. 750 Din, 10% = 75 Din letno.

od 16. leta naprej mes. drag. dokl. 800 Din, 10% = 80 Din letno.

Prispevek naj bi se vplačeval ločeno od društvenine

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LJUBLJANSKO OKOLICO bo imelo svoje zborovanje v soboto 6. marca 1926 ob pol 10. uri na Vrhniki s sledečim vzporedom: 1. Poročilo o seji širjega sveta, poročila predsednika, 2. Poročilo odbora, 3. Volitev štirih delegatov in štirih namestnikov za pokrajnsko skupščino, 4. Volitev enega delegata in enega namestnika za državno skupščino v Skoplju, 5. Slučajnosti. Na tem zborovanju se bo začrtala nova pot, na kateri naj v bodoče hodi naša organizacija, zaradi tega naj nihče ne manjka. Zamudnike na članarini iz leta 1924. in 1925. se opozarja, da plačajo zaostalo članarino potem položnic še pred zborovanjem. — Odbor.

Poročila:

+ OBČNI ZBOR UČITELJSKEGA DRUŠTVA ZA OKRAJ SLOVENJGRAD-DEC se je vršil 7. januarja v Slovenjgradu, Navzočih 23 članov.

Ob določenem času otvori predsednik J. Purkhart zborovanje ter pozdravi navzoče člane, želeč jim srečepolno in plodonosno Novo leto 1926. — Trije učitelji (ice) niso bili včlanjeni. Povodom enega konkretnega slučaja se konstatira,

da pade deloma krivda tudi na poverjeništvu.

Zapisniki zadnjega občnega zbora, zborovanja in odboroze seje se prečitajo in odobrijo.

Prečita se deklaracija učiteljskega društva Mežiške doline, ki je bila sprejeta v polnem obsegu ter se je povdarjalo sledeče: »Naj bi se poverjeništvu politično ne eksponiralo in vse opustilo, kar diši količkaj po dnevni politiki. — Naj bodi izključno stanovsko in ne šolsko politično!«

Poročilo tajnika. Društvo šteje 35 članov. Odborovih sei je bilo dvoje; vseh zborovanj je bilo šest, ki so bila v splošnem dobro obiskana. Predavanj je bilo četvero. Odbor se je potegoval z vso vneto in z vsemi svojimi močmi za zaščito članov in učiteljstva sploh. Obravnave so se tudi druge stanovske zadeve, ki so vzbujale živahne debate Poročilo se sprejme.

Poročilo blaginika se vzame na znanje. Prejemki 4814.12 Din. izdatki 3940 Din. gotovina 874.12 Din.

Volitve. Izvoljeni so bili: Za predsednika občne priljubljeni in spoštovani dosedanji predsednik Josip Purkhart, šolski upravitelj v Št. Ilju pod Turjakom. Podpredsednik Leopold Kopač. Tajnik Josip Verčkovnik, Blaginik Josip Šerbec Odbornika Ignacij Kaffou in Fran Kavčič.

Dan prihodnjega zborovanja se bo pravočasno obvestil.

—čh Priprava za razdelitev narodnega šolstva. Ministrstvo šolstva pripravljaja šolski in učni red za narodne šole v ČSR, in sicer posebej za občne in posebej za meščanske šole. V tej razdvojenosti vidi večina češkega učiteljstva korak k razdelitvi narodnega šolstva, ki bi morala tvoriti nerazdeljeno celoto in biti čvrst temelj za izobrazbo in vzgojo češkoslovaškega ljudstva. Ne delite, temveč združujte!

Iz Danske.

—dan Mala Danska ima šest ljudskih univerz, katero posečajo večnoma mladi ljudje v starosti od 18—21 let v polletnih kurzih, tako da tekom zime posečajo zavod le ženske poleti pa moški. V teh šolah širijo ideje zoper gospodstvo in duhu močne roke ter propagirajo ideje bratstva in medsebojne ljubavi. Vadijo mladino v ljubezni do dela in ustvarjanja, kar bogati človeštvo, kakor tudi v ideji miru, spoznanja in skupnosti, kar donaša človeštvu le dobre rezultate, dočim vojna uniči vse te dobrine, po katerih se razpase sovražstvo. Iz zemljepisja in zgodovine ne predavajo onega kar je lokalno nim v prid, temveč tu dopuščajo mladini čim večje obzorje za njih svobodno voljo. Ob teh delih ne smemo zabiti da se le Danska na lastno iniciativo popolnoma razorožila ter je ni več smatrati za vojno silo.

R—ež.

Iz Nemčije.

—nem. Sieversova šola o izrazu čuvstev v poeziji je dvignila obilo kritikov na noge. Eugen Reinhard je dodal uvodu svojega dela »Izraz radosti in neradost v kritiki« s pripombo, kjer razlaga rezultate svojih poizkusov o glasovni kvaliteti pri čitanju različnih pesmi. Izšel je iz opazovanih, ko so mu pokazala točno in razločno spremembo glasovne višine, če neposredno Schillerjevi pesmi bereš Goethejevo: glas je mehak, melod ozen, topel, dočim je v drugem slučaju trdnejši in hladnejši. To glasovno lastnost, na katero nas je opozoril Sievers (Eduard Sievers Rhythmisches melodische Studien, Heidelberg 1912), naziva Reinhard glasovno kvaliteto, ki skuša je eksperimentalno analizirati. S tem se je povzpel do teh trditve:

1. Vsak pisatelj ima svojo samostalno glasovno kvaliteto, ki jo vrvva besedam in mislim svojih ustvarjanj.

2. Vsebina nas prisli, da pri deklariranju doprinesamo prmerno glasovno kvaliteto

3. Glasovna kvaliteta je merilo: čuvstveni liriki stoji umotvor tem bližje, čim mehkejši in toplejši je glas, ki si ga moramo nadovzeti ob čitanju taistega, oziroma umstveni liriki stoji umotvor tem bližje, čim hladnejši in trši je glas ob čitanju.

Te definicije so s poizkusi utemeljene, ki jih je Reinhard podvzel iz poetičnih in prozaičnih tekstov.

Izpit nad Reinhardovimi trditvami potom znanstvene metode moderne psihologije, ni pa prinesel dokazila za Reinhardove zakone. Izpit je vodil do slutnje, da je to faromstvo, da je to zmota v tolmačenju onega, kar je že Sievers pred njim načel in kar se je ovrгло Reinhard ima obilo nasprotnikov in težko, da bo uspeh v tej častni borbi.

R—ež.

Iz Egipta.

—eg Dežela, kjer pripeka solnce z neusmiljenostjo. Zato se ne smemo čuditi da je delo v šoli zelo otežkočeno. Vendar tu lahko govorimo že o šolstvu. Egipčani imajo eno univerzo za katero se imajo zahvaliti Amerikancem, ki jo materialno in duhovno vzdržujejo. Razen treh misijonarskih višjih šol imajo Egipčani samo eno višje vzgojevališče.

PRIZNANO SOLIDNA DOMAČA TVRDKA
DRAGO SCHWAB
LJUBLJANA * DVORNI TRG ŠTEV. 3

opozarja p. n. učiteljstvo, da si zamore nabaviti vsakovrstno blago za obleke, perilo, kakor razna oblačila (obleke, površnike, raglane, damske plašče, kostume, dežne plašče etc.) po izredno nizkih cenah in to tudi na ugodna mesečna odplačila. Lastni krojaški atelje. Točna postrežba. Vzorec se razpošiljajo franco proti vrnitvi.

V osnovnem šolstvu je bolje, kjer so uvedli pravo moderno reformo. Vsak razred je dobil svoj kino, kjer predvajajo filme, podučljive vsebine iz geografije, zgodovine ter ostalih realij. Predpisan je tudi vsak teden obisk muzeja, manuelno ročno delo je že zdavnaj uvedeno v elementarnem šolstvu. Iz higijeničnega ozira ne sme šteti nobeden razred čez 30 otrok.

R—ež.

Iz Zedinjenih držav.

—zjedrž. Platonova šola. — Platon School — šola dela, učenja, otroških iger, je nova šola, ki je s svojo organizacijo obvela glavne oblike in zahteve novih pravcev vzgoje. Za to šolo je v Uniji mnogo oduševljenih in izgleda, da je nastopila svojo zmogavalno pot celo preko meje Unije. Pridobila je zase vse osnovnošolske in srednješolske nastavnike. Po njej je urejenih mnogo šol v Severni Ameriki, zlasti se odlikuje v tem mestu Deb o'i, ki je že preuredilo 54 šol. Glavna vrhina šole je: 1. učni uspeh je večji potom posebnega učnega načrta, 2. stroški za šolo so manjši.

R—ež.

Listnica uredništva.

—lu Vse dopisnike opozarjamo na sklep organizacije eksekutive ki je objavljen v današnji številki. Posebno se je oglati osebne osti in osebne značaja v dopisih in se okleniti idejnega temelja. Idejno lahko rečemo, da je že zmagal pravec Deklaracije, ker priznavajo njeza pravilnost in upravičenost tudi oni, ki imajo pomisleke radi taktičnih hib, katere smo priznali takoj v prvi številki po seji širjega sosveta in navedli pozneje tudi vzroke, ki so jim bli povod. Ker skuša že javnost dati vsemu pokretu osebno obeležje, je naša dolžnost da v dopisih in društvi povdarjamo idejni pravec, za katerega edno nam je in izgledimo osebne osti, ki bi tu pa tam morda tudi nastale. Neobhodna potreba razčiščenja osebnih in zasebnih zadev naj se izvrši doma v ožjem krogu: »Učiteljski Tovariš« naj pa bo svobodna tribuna za idejno izkristaliziranje in vprašanja, ki nas zadevajo vse. Pozivamo posebno vse pristaše deklaracijske smeri, da se ogiblieo taktičnih hib, ki so v škodo idejni smeri, predvsem da se varujemo sabotaže organizacijske avtoritete, ki je neobhodno potrebna za stabiliziranje novega položaja in pravca. Stavite predloge potom svojih društev in obračajte se do pisarnice poverjeništvu ki posluša v vseh zadevah nemoteno naprei.

—lu Na razna vprašanja in pisma prosim uredništvo malo potrpljenja, ker jih rešuje lahko le v času, ki mu preostaja izven časa, ki ga potrebuje za šolske, uredniške in organizacijske posle.

—lu Višja pedagoška šola in drugi, prosimo malo potrpljenja

—lu Z ozirom na neresnične vesti, ki jih nekateri širijo, da vračam članke druge smeri moram izjaviti, da nisem vrnil niti enega članka in tudi ne otrekel objave, zahteval sem le, da naj se dopisnik podpiše, kakor se podpisujete vsi oni, ki so za Deklaracijo. To bi pričakovali tudi od onih, ki se skrivajo za »Jutro«. V celoti sem prejel le en sam in še ta nepodpisan članek proti novi smeri.

Tudi z ozirom na »Jutrovo« notico v 31. številki, kakor da bi iskal uradni zaščite in zveze s prosvetno upravo moram izjaviti, da za mišljenje g. šefa dr. Lončarja in njegovo okrožnico, ki jo prinašamo v današnji številki nisem vedel do 6. t. m., ko sem prejel to okrožnico za objavo v »Učit. Tov.«

Ivan Dimnik,

urednik »Učiteljskega Tovariša«.

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz Republike Avstrije.

—avstr. Obrtno tehnično šolstvo na Dunaju, kakor poročila E. Schiefer, se nahaja v stalni progresiji z zelo jasno tendencijo k specializaciji. Tako sta t. 1923/24. menjali občni pouk samo dve profesionalni šoli, od katerih je ena gluho-nemnica. Nasprotno se je število specialno-profesionalnih šol dvignilo do 148, od katerih je 111 moških in 37 ženskih. Vse te šole spremajo v 57 profesionalnih. Skupno število vpisanih znaša 48.766, od teh 34.880 moških in 13.880 ženskih. Razen tega izdržavajo take šole tudi privatne korporacije s približnim številom 10.800 obiskujočih.

R—ež.

Iz Estonske.

—est Osnovno šolstvo. Leta 1923. so na Estonskem našli 3833 učiteljev, ki podučujejo na 1387 osnovnih šolah s 16 paralelkami. V obzir je treba vzeti tu tudi nastavljenca na obeh šolah za manjnadarijene ter obeh gluho-nemnic. Osnovna šola je imela 1923. leta 114.407 obiskujočih. Estonski jezik je v vseh šolah obližgaten. Šole so prenatrpane z otroci, šolske opreme manjka, enako nedostajajo učnih pripomočkov in učil. Upajo, da tekom petih let premagajo tudi te ovire.

Iz Francije.

B. JURANČIČ:

BOJ ZA ENOTNOST PLAČ V FRANCIJI.

Zadružna zveza federativnih francoskih učiteljskih organizacij se bori na svojih skupščinah in kongresih že od t. 1921. za enotnost plač. Na podlagi številnih referatov in diskusij so prišli do zaključka, da mora enakemu delu slediti enako plačilo, naj si ga opravlja mlad ali star, mož ali žena. S tem so zavrgli današnji sistem plačilnih razredov, pa tudi ono troje načel, ki so utemeljevala ta sistem: Starejši ima več izkušenj kakor mlajši, zato naj prejema višjo plačo. Starejši ima več potreb, odgovarjajo naj jim večji prejemki. Postopno povišanje vzpodbuja k intenzivnejšemu delu.

Starejšim ne odrekaajo izkušeni vendar ne uvidevali zveze istih z napred-

kom v nagrad za delo. Napredovanje se vrši redno vsakih 3—5 let, kakor bi se človek v svojih izkušnjah z matematično preračunjenimi skoki bližal popolnosti. Po plačilni lestvi se dvigajo enakomerno vsi delavci, dobri, srednji in slabi. Včasih še slabši hitreje, ker ima upogljivější hrbet pred predstojniki. Če bi sledili konsekvnetno načelu, plačla se ravna po izkušnjah in zmoglostih, bi se ista morala po dosegu gotove starosti znižati in padati postopoma, kakor zapuščajo človeka sile.

Potrebe rastejo s starostjo in tem sorazmerno naj se viša plača. Če ne upoštevamo družinskih skrbi težko dokazemo, da starejši človek potrebuje več, kakor mladi. Mlad učitelj si mora ustanoviti dom, nabaviti knjige, potovati po svetu v študijske svrhe itd. Če bi upoštevali potrebe mladih in starih, bi skora rekli da mora biti plačilni razred obraten, od višjega na nižjega. Družinskih razmer pa tudi ne upošteva, ker napredujejo vsi, samci in tisti brez otrok, tako kakor družinski oče z velikim številom otrok.

Zadnji argument, da težnja po vzpenjanju po plačilni lestvi navzgor priganja k delu, se uničuje samo z dejstvom, da enako napreduje dober, srednji in slab uradnik. Sicer pa ima državna uprava za »dobre« uradnike itak pohvalne dekrete, medalje, diplome, častne naslove, lepa mesta itd., kar jo seveda ne stane niti beliča uteši pa samoljubje značaja.

V glavnem prevladuje naziranje, da ima državna oblast plačilne razrede, kategorije in podkategorije, nekaj iz tradicije drugače na za opredelitev uradništva po kastah, kar je glavna ovira enotne organizacije in sporazumnega nastopa za svoje pravice.

Iz Češkoslovaške.

—čh Knjiga Mariie Chynove: Karla G. Masaryka. V Statnem nakladatelstvu v Pragi je izšlo to delo, namenjeno mladini a predvsem mladenkam. Z veliko ljubeznijo opisuje avtorica izredno ženo, ki je bila opora možu v vsem njegovem delovanju in ki je posegla tako globoko v usodo češkega naroda.

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo

„KARO“ čevlje

Lastne delavnice. Cene solidne.

MARIBOR
Koroška cesta 19

Le najbolje je najceneje

